

Ὁ Μητροπολίτης Ἐδέσσης Καλλίνικος, ἕνας σύγχρονος ἅγιος Ἐπίσκοπος

Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου

Ὁ ἅγιος Καλλίνικος ἀποτελεῖ μιά ἰδιαιτερότητα, διότι στίς ἡμέρες μας ἐγγράφονται στό Ἁγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας συνήθως ἀσκητές, ἀγιορεῖτες Πατέρες πού ἐλάμψαν στό πνευματικό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας μέ τήν ἄσκησή τους καί τούς ἀγῶνες τους ἐναντίον τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Ἐπίσης, σήμερα, συνήθως, θεωρεῖται ὅτι τό νά εἶναι κανεῖς Ἐπίσκοπος-Μητροπολίτης ἔχει ἐνταχθῆ στό σύστημα, συμμετέχει στήν διαπλοκή καί στό παρασκήνιο, ταυτίζεται μέ τήν ἐξουσία, συνδέεται μέ τήν φιλαργυρία καί τήν πλεονεξία καί πολλά ἄλλα.

Ὅμως τό «πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ» (Ιω. γ', 8) καί παντοῦ ὑπάρχουν ἅγιοι, πράγμα πού εἶναι ἐλπίδα γιά ὅλους μας. Ἡ ταύτιση τῆς ἀγιότητος μέ τούς μοναχούς καί τούς ἀγιορεῖτες Πατέρες, ἀποκλειομένων τῶν Ἐπισκόπων καί τῶν Κληρικῶν πού ἐργάζονται στήν κοινωνία καί μεταξύ τῶν ἐγγάμων ἀνθρώπων, εἶναι ἕνας ἐκκλησιολογικός νεστοριανισμός καί μονοφυσιτισμός. Γί' αὐτό χρωστᾶμε εὐγνωμοσύνη στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ἰδιαιτέρως στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο πού ἔθεσε στό ἀγιολόγιο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τόν Μητροπολίτη Ἐδέσσης Καλλίνικο, ὁ ὁποῖος στήν συνείδηση τῶν ἀνθρώπων πού τόν γνώρισαν ἦταν ἅγιος, «δαιμονοκαταλύτης» καί ἀληθῆς «σημειοφόρος».

Θεωρῶ εὐγνωμοσύνη στόν Θεό πού μοῦ ἔδωσε τό μεγάλο δῶρο νά γνωρίσω ἕναν ἅγιο Ἐπίσκοπο, νά γίνω πνευματικό του παιδί, νά λάβω τό χάρισμα τῆς ἱερωσύνης καί νά μείνω μαζί του μέχρι τήν στιγμή πού ἐξῆλθε ἡ ψυχὴ ἀπό τό ἐξαγιασμένο σῶμα του.

Ἐγραψα γι' αὐτόν πολλές σελίδες, καί ἔκανα ἀρκετές ὁμιλίες, ἀλλά στήν παροῦσα ὁμιλία μου θά κάνω μιά μικρὴ σύνοψη ὅλων αὐτῶν, προσθέτοντας κάποια νέα στοιχεῖα. Κυρίως, θά ἀναφέρω ὀκτώ χαρακτηριστικά του γνωρίσματα.

1. «Ἡ ἀγία ἰσορροπία»

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι ρέπουν πρὸς τὰ ἄκρα καί βεβαίως οἱ ἀκρότητες εἶναι ἰσότητες. Στὰ ἄκρα ὀδηγεῖ ἡ ἄγνοια, ὁ φανατισμός, τό ἐμπαθές θυμικό τῆς ψυχῆς. Εἶναι μέγα ζητούμενο σήμερα ἡ ἰσορροπία, ἡ ὁποία δέν πρέπει νά εἶναι προϊόν καί ἀποτέλεσμα διπλωματικῶν ἐνεργειῶν, ἀλλά γνώσεως τῶν πραγμάτων, σεβασμοῦ τῆς κάθε ἑτερότητας καί ἐμπιστοσύνη στήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ζητούμενο, λοιπόν,

είναι όχι ή διπλωματική ισορροπία, αλλά ή «άγία ισορροπία». Ένας σύγχρονος Έπίσκοπος (Χαλκίδος Νικόλαος) έγραφε: «Θεέ μου δός μου τήν άγία ισορροπία».

Ο άγιος Καλλίνικος σέ όλη τήν ζωή του, παρά τό ότι έζησε σέ δύσκολες καταστάσεις, έξέφραζε και ζοϋσε αύτήν τήν «άγία ισορροπία».

Γεννήθηκε τό έτος 1919, όταν είχαν τελειώσει οι Βαλκανικοί άγώνες και άπελευθερώθηκε ή Μακεδονία, ή Ήπειρος και ή Δυτική Θράκη, αλλά ό λαός υπέφερε από τίς τραγικές συνέπειες του πολέμου. Επίσης, είχε προηγηθή ό Έθνικός διχασμός μεταξύ Βασιλικών και Βενιζελικών, πού άρχισε τό 1915 και όλόκληρώθηκε μέ τήν Μικρασιατική Καταστροφή τό 1922, τότε πού ό Δημήτριος Ποϋλος ήταν τριών έτών.

Έπειτα, ως μαθητής έζησε τήν περίοδο τής ανασυντάξεως του Έλληνικού Κράτους και τής έντάξεως περίπου έναμυς εκατομμυρίων προσφύγων από τήν Μικρά Άσία, τήν Θράκη, τόν Πόντο, τήν Καππαδοκία.

Ός φοιτητής συνέπεσε νά σπουδάζη στην Θεολογική Σχολή Άθηνών τήν περίοδο τής Δικτατορίας του Μεταξά, τής ένάρξεως του πολέμου μέ τούς Ίταλούς και Γερμανούς και στην περίοδο τής Κατοχής μέ τήν ύποδούλωση του έλληνικού λαού στον Ίταλογερμανικό άξονα, και τήν πείνα πού έπεσε στην Άθήνα.

Ός στρατιώτης έζησε τήν φρίκη του έμφυλίου πολέμου, του συμμοριτοπολέμου, όπως έπισήμως τον χαρακτήριζαν τότε, ως ιεροκήρυξ τής Θρησκευτικής Ύπηρεσίας του Στρατού στις τάξεις των Λόχων Όρειών Καταδρομών, στά βουνά του Γράμμου και του Βίτσι, νά όμιλή στους στρατιώτες και στους Χριστιανούς τής Λαμίας πρώτα και έπειτα τής Καστοριάς.

Ός έκκλησιαστικός υπάλληλος τής Ίερās Μητροπόλεως Αίτωλίας και Άκαρνανίας και ως Πρωτοσύγκελλός της έζησε άφ' ενός μέν τήν περίοδο τής ανασυγκροτήσεως του Έλληνικού Κράτους από τά άποτελέσματα του έμφυλίου πολέμου, άφ' έτέρου δέ τής περιόδου τής έκκλησιαστικής καταστάσεως μέ έντονες άμφισβητήσεις, όπως ήταν ή περίοδος 1960-1967, μέ έκλογές Άρχιερέων χωρίς άναγνώριση από τό Κράτος, μέ έντονη δυσαρέσκεια των λεγομένων «άγωνιζομένων Χριστιανών» για τίς έκλογές αυτές, μέ διάσπαση τής Θρησκευτικής Όργάνωσης «Ζωή».

Ός Μητροπολίτης Έδέσσης, Πέλλης και Άλμωπίας έζησε στην περίοδο τής Δικτατορίας των Συνταγματαρχών, τήν περίοδο τής Άριστίνοην Συνόδου και τής συγκρούσεως τής Έκκλησίας τής Ελλάδος μέ τό Οίκουμενικό Πατριαρχείο, αλλά και τήν περίοδο τής μεταπολίτευσης και τής «Άλλαγής» μέ έντονη κριτική τής Πολιτείας και τής κοινωνίας στην έκκλησιαστική διοίκηση, αλλά και τίς έντονες άνακατατάξεις στην Ίεραρχία.

Σέ όλες αυτές τίς δύσκολες περιόδους ὁ ἅγιος Καλλίνικος, διατήρησε τόν «νηφάλιο νοῦ», τήν «ἀγία ἰσορροπία», καί αὐτό ἔγινε διότι εἶχε ἐκκλησιαστικό φρόνημα, ἡσυχολεῖτο μέ τά ἐκκλησιαστικά καί ὄχι μέ τά πολιτικά, οὔτε μέ τά λεγόμενα «πολιτικά τῆς Ἐκκλησίας», δέν ἡσυχολεῖτο μέ τίς μεθοδεύσεις καί τήν παρασκηνακή νοοτροπία, καί κυρίως ἐξέφραζε τόν σεβασμό του σέ κάθε ἑτερότητα καί ἐλευθερία. Ὁ λόγος του πάντα ἦταν ἐκκλησιαστικός καί Χριστοκεντρικός, ἀγαποῦσε τόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία καί δέν ἀναμειγνυόταν σέ ὑπονομευτικές κινήσεις σέ βάρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητας, καί μᾶς συμβούλευε νά μή ἀσχολούμαστε μέ τό παρασκήνιο καί τό λεγόμενο «ἐκκλησιαστικό κουτσομπολιό».

Θά καταγράψω κάποιες ἐντυπώσεις ἀνθρώπων πού τόν γνώρισαν.

«Λεπτός καί εὐαίσθητος, πρᾶος καί ἀξιοπρεπής, ἀπλός στήν ἐμφάνιση καί μεγαλοπρεπής στήν ἔκφραση στοργῆς καί ἀγάπης, παραδοσιακός καί συγχρόνως μέ λίγα λόγια "ὁ μηδενί λειπόμενος". Ἔτσι μένει στήν μνήμη μας ὁ μακαριστός Ἐπίσκοπος Ἐδέσσης Καλλίνικος».

«Ἦταν ἔξυπνος, μορφωμένος, πνευματικός, μέ Χάρη Θεοῦ καί ὀξυμένα αἰσθητήρια. Ἔτσι ἀντιλαμβανόταν εὐκόλα τά λάθη τῶν ἄλλων. Σάν φύση πρέπει νά ἦταν εὐερέθιστος, εὐέξαπτος, ἀλλά δέν τόν εἶδα ποτέ νά ἐκδηλώνη θυμό. Τήν δυσaráσκειά του καί τήν ἀγανάκτησή του τήν ἐξέφραζε μέ τό νά ἀναφωνῆ μέ ἔμφαση τό "Κύριε ἐλέησον"».

2. «Ὁ κατανυκτικός Λειτουργός»

Ἡ θεία Λειτουργία σέ συνδυασμό μέ τήν ἀσκητική ζωή καί τήν προσευχή εἶναι τό κέντρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, εἶναι «ἡ σύνοδος οὐρανοῦ καί γῆς», στήν ὁποία συγκεντρώνεται ἡ Ἐκκλησία καί ὑμνεῖ τόν Θεό, ἀλλά προσφέρεται καί ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ πρός βρώση πνευματική.

Ἡ θεία Λειτουργία εἶναι μιά πανήγυρη, ἀλλά συγχρόνως εἶναι καί μυστική, διότι γιά νά συμμετάσχη κανεῖς σέ αὐτήν ἀπαιτοῦνται ἐσωτερικές καί πνευματικές αἰσθήσεις, γι' αὐτό συνδυάζεται ὁ θρίαμβος μέ τά μυστήρια, ἡ δοξολογία μέ τήν κατάνυξη. Ὅπως συνδέεται ἡ θεολογία τοῦ σταυροῦ μέ τό μυστήριο τῆς δόξας, ἔτσι συνδέεται ἡ κατάνυξη μέ τόν θριαμβευτικό χαρακτήρα τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Γράφεται ἀπό μερικούς ὅτι στήν ἀρχαία Ἐκκλησία οἱ Χριστιανοί βίωναν τήν θεία Εὐχαριστία ὡς τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καί ἀργότερα αὐτό ἀλλοιώθηκε, διότι εἰσῆχθη ἡ ἡσυχαστική θεολογία. Αὐτό εἶναι λάθος γιατί ὅπως βλέπουμε στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου ἡ δόξα τῆς θείας Λειτουργίας συνδέεται ἀναπόσπαστα μέ τήν ἀσκητική ζωή.

Αυτό φαίνεται καθαρά στό Ἅγιον Ὄρος πού ἐνώνεται ἀρμονικά τό ταπεινό ἀπέριττο κελλί τοῦ ἀγιορείτου μοναχοῦ, μέ τήν πανηγυρική τέλεση τῆς θείας Λειτουργίας στό Καθολικό τῆς Μονῆς.

Αὐτό τό ζοῦσε ἔντονα ὁ ἅγιος Καλλίνικος. Ἦταν καταναυκτικός λειτουργός διότι ἦταν ἀσκητικός, ζοῦσε τήν θεία Λειτουργία ὡς τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ στήν γῆ, ἀλλά βίωνε καί τήν μετάνοια, τό λεγόμενο «Βασίλειο Ἱεράτευμα», πού εἶναι προϋπόθεση γιά τήν μέθεξη τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Πέτρας Νεκτάριος ἔγραφε: «Τόν θυμᾶμαι χοροστατοῦντα στόν ἑσπερινό τοῦ ἁγίου Φανουρίου στό προάστιο Κατσαμπᾶ Ἡρακλείου. Τό πρόσωπό του ἔλαμπε ἀπό τό ἄκτιστο φῶς τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καί ἡ ἀναστροφή μαζί του σέ γέμιζε γαλήνη καί ἀνάπαυση».

Θά ἀναφέρω τρεῖς μαρτυρίες.

«Δέν ἔχω ξεχάσει, οὔτε πρόκειται νά ξεχάσω ποτέ τίς ἀρχιερατικές Λειτουργίες. Σέ στάση προσευχῆς ἀπό τήν κορυφή μέχρι τά νύχια, μέ ὑψωμένα τά χέρια καί τά μάτια, τόν ἄκουγα, τόν ἔβλεπα νά λέη τά "Κύριε, Κύριε ἐπίβλεψον ἐς οὐρανοῦ..».

«Ἡ θεία Λειτουργία ἦταν ἡ χαρά του. Λειτουργοῦσε πολύ συχνά, Κυριακές καί Καθημερινές. "Ἡ θεία Λειτουργία εἶναι τό γλέντι μας" ἔλεγε».

«Ὅταν ἦταν ἐπάνω στόν θρόνο ἦταν ἓνα κόσμημα, μιά ζωντανή εἰκόνα».

3. «Ὁ γλυκύς καί γλαφυρός Ἱεροκήρυξ»

Ὁ θεολόγος καί ὁ ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας κηρύττει καί καθοδηγεῖ πατερικά τούς Χριστιανούς. Τό κήρυγμα ἔχει ἀποστολή νά ὀδηγήσῃ τούς ἀνθρώπους στήν μετάνοια, πού εἶναι προϋπόθεση τῆς μεθέξεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, κατά τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ «μετανοεῖτε ἡγγικε γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. γ', 2), ἐκήρυσσε «τό εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί λέγων ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρός καί ἡγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καί πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ» (Μάρκ. α', 14-15).

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς καί μετὰ τήν ὁμιλία του, στήν ἐρώτηση τῶν ἀκροατῶν «τί ποιήσομεν» εἶπε: «Μετανοήσατε, καί βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπί τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καί λήψεσθε τήν δωρεάν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Πρ. β', 37-38). Αὐτό εἶναι τό περιεχόμενο τοῦ Ἀποστολικοῦ κηρύγματος, ἡ μετάνοια, τό βάπτισμα στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν καί ἡ δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Αυτό τό βλέπουμε στό κήρυγμα ὄλων τῶν Ἀποστόλων, ὅπως φαίνεται στίς Ἐπιστολές πού ἀπέστειλαν στίς Ἐκκλησίες γιά νά κατευθύνουν τούς Χριστιανούς στήν κατά Χριστόν ζωή.

Ὁ ἅγιος Καλλίνικος ὡς θεολόγος, ὡς στρατιώτης στήν Ὀρησκευτική Ὑπηρεσία τοῦ Λόχου Ὀρεινῶν Καταδρομῶν, στήν συνέχεια ὡς λαϊκός Ἱεροκήρυξ, Κληρικός καί Ἐπίσκοπος καλλιέργησε σέ μεγάλο βαθμό τό ἱερό κήρυγμα στούς Ἱερούς Ναούς καί ὅπου ἄλλοῦ βρέθηκε.

Πράγματι, ἦταν συναρπαστικός Ἱεροκήρυκας, γλυκός καί γλαφυρός, ἀλλά καί προφητικός, διότι μιλοῦσε γιά τήν μετάνοια καί τήν ἐπιστροφή στόν Θεό, γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Μέ τό κήρυγμά του δίδασκε τό Εὐαγγέλιο τῆς ζωῆς καί ὁδηγοῦσε τούς ἀκροατές του στήν ἐκκλησιαστική ζωή.

Βασική του ἄποψη γιά τό κήρυγμα ἦταν ὅτι ἔπρεπε νά ἔχη «θεματική πρόταση» καθορισμένη, νά ἀναπτύσσει μιᾶ πτυχή τοῦ θέματος, κάθε φορά διαφορετική, ὅπως τί εἶναι ἡ ἀγάπη, ἀπό ποῦ προέρχεται, ποιές εἶναι οἱ προϋποθέσεις της, ποιᾶ εἶναι ἡ διαφορά τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης ἀπό τήν ἰδιοτελεῖ ἀγάπη, ποιᾶ εἶναι τά γνωρίσματά της κλπ.

Ἐπειτα, τό κήρυγμα, ἔλεγε, πρέπει νά εἶναι διαρθρωμένο σέ δύο τρία σημεῖα, πού νά ἀναλύουν τήν «θεματική πρόταση», ἀνάλογα μέ τήν ὥρα πού θά διαρκέσει, πάντως ὄχι πάνω ἀπό δεκαπέντε λεπτά τῆς ὥρας σέ λειτουργική σύναξη.

Φυσικά, τό περιεχόμενο τοῦ κηρύγματός του διανθιζόταν ἀπό τήν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ (τό Εὐαγγέλιο), τό κήρυγμα τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Πατέρων, τά ἀποφθέγματα τῶν Γερόντων, τήν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας καί τό ἀγιολογίό της. Ποτέ τό κήρυγμά του δέν κατέβαινε ἀπό τό ὕψος τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ποτέ δέν καταναλισκόταν σέ κοινωνικά ζητήματα. Ὁ λόγος του ἦταν Χριστοκεντρικός, Εὐαγγελικός, Ἐκκλησιαστικός, μυσταγωγικός.

Ἡ λεπτή καί γλυκειά φωνή του τόν βοηθοῦσε νά εἶναι γλυκός καί γλαφυρός στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὁμιλοῦσε, τό ἴδιο καί ἡ ἀσκητική ἔκφραση τοῦ προσώπου του. Ἐνίοτε ὕψωνε τήν φωνή του ὡσάν νά ὑπογραμμίζει μιᾶ φράση του καί προσήλωνε τό ἀκροατήριό του στόν λόγο του.

Ὁ Ἰβηρίτης μοναχός Θεολόγος πού ὡς μαθητής τόν γνώρισε στήν Ἔδεσσα γράφει γιά τό κήρυγμά του:

«Τό κήρυγμά του εἶχε κάτι ἀπό τήν χάρη τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, πού τόσο ἀγαποῦσε καί συνέχεια ἀνέφερε στίς ὁμιλίες του. Τό ἴδιο καί ἡ μορφή του. Μικρόσωμος, ἀσκητικός καί μελιχίος, μιλοῦσε ἀπλά καί πατρικά, μέ πολλές παραστάσεις ἀπό τήν ζωή τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων. Δέν κούραζε κι ὅταν ὁμιλοῦσε ἐπί 20-25 λεπτά. Ἐκτός ἀπό τή θεία Λειτουργία κήρυττε καί σέ ἄλλες ἀκολουθίες,

χωρίς νά σέ απομακρύνη από τή μυσταγωγία τους. Τήν ἴδια ἐκκλησιαστική ἀτμόσφαιρα ἀποπνέουν καί οἱ ἐγκύκλιοι του».

Διηγοῦνται γιά τό κήρυγμά του:

«Τό κήρυγμά του ἦταν πολύ πνευματικό καί συγχρόνως ἀπλό. Γινόταν κατανοητό ἀπό πολλούς ἀνθρώπους καί συγχρόνως ικανοποιοῦσε καί τούς μορφωμένους».

«Τό κήρυγμα πού ἔκανε ἦταν συνέχεια τῆς θείας Λειτουργίας. Ποτέ δέν φαινόταν ξεκομμένο ἀπ' αὐτήν».

«Ἡ μνήμη τοῦ θανάτου διαπότιζε τά κηρύγματά του χωρίς νά δημιουργῆ ἀπελπισία. Αντίθετα, ἡ ἐλπίδα του στήν εὐσπλαχνία καί τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στήριζε τό ἀκροατήριο. Ἡ φωνή του ἄλλοτε ἤπια, ἄλλοτε δυνατή σ' ἔκανε νά τόν ἀκολουθῆς στήν πορεία τοῦ λόγου του. Εἶχε μία γλυκύτητα καί παιδικότητα πού ἐκφραζόταν πολλές φορές ὑποκοριστικά. Ἡ γλώσσα του ζωντανή γινόταν κατανοητή ἀπό ὅλους. Μιλοῦσε μέ ὅλη του τήν ὑπαρξη κι' ἀπευθυνόταν σέ ὅλους, ἀλλά καί σέ καθέναν προσωπικά. Πάντοτε ἔκλεινε τίς ὁμιλίες του μέ πολλές καί ἐγκάρδιες εὐχές».

«Ἡ μεστότητα καί ἡ καθηλωτική ἀπλότητα, ἡ γλυκύτητα πού ἐνστάλαξε τό κήρυγμά του, πολύ συχνά κατέληγε σέ προσευχή».

4. «Ὁ ἡσυχαστής ποιμένας»

Ὁ Κληρικός καί ἰδίως ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι ποιμήν, ἀκολουθώντας τόν Μεγάλο ποιμένα Χριστό. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ ποιμήν ὁ καλός, κατά τόν λόγο Του, «ἐγώ εἰμι ὁ ποιμήν ὁ καλός, ὁ ποιμήν ὁ καλός τήν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπέρ τῶν προβάτων» (Ἰω. ι', 11), καί ὡς ποιμήν καλός «γινώσκω τά ἐμά καί γινώσκομαι ἀπό τῶν ἐμῶν» (Ἰω. ι', 14). Συγχρόνως ὁ Χριστός εἶναι καί «ἡ θύρα τῶν προβάτων» (Ἰω. ι', 7).

Ἔτσι, ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ κατ' ἐξοχήν ποιμένας τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας «εἰς τύπον καί τόπον» τοῦ καλοῦ Ποιμένος, τοῦ Χριστοῦ ἀγαπᾷ θυσιαστικά τά πρόβατα, γνωρίζει τά πρόβατα καί τά ποιμαίνει «εἰς νομάς σωτηρίους». Ἡ ποιμαντική εἶναι ὀλόκληρη ἐπιστήμη καί μάλιστα θεραπευτική ἐπιστήμη, ὅπως τήν περιγράφει θαυμάσια ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης σέ ἰδιαίτερο κεφάλαιο στό βιβλίον «Κλίμακα», μέ τίτλο «εἰς Ποιμένας».

Αὐτήν τήν βαθυτάτη αἴσθηση τοῦ ποιμένος τήν εἶχε ὁ ἅγιος Καλλίνικος, ἰδίως ὅταν ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καί Ἀλμωπίας. Βεβαίως, ἦταν «ἡσυχαστής ποιμένας», δηλαδή ἀσκητικός, ἡσυχαστής, πού σημαίνει γνώριζε τήν

μέθοδο τῆς ποιμαντικῆς θεραπευτικῆς, καί θά μπορούσα νά πῶ εὐαίσθητος ποιμένας.

Στόν ἐνθρονιστήριο λόγο του ἄφησε τήν καρδιά του νά ἐκφρασθῆ γιά τό θέμα αὐτό:

«Ἦδη ἴσταμαι ἐπί ὄρους ὑψηλοῦ. Καλοῦμαι νά ἀγρυπνῶ, νά ἐποπτεύω, νά ἐπισκοπῶ, νά παρατηρῶ, νά παρακολουθῶ τά λογικά πρόβατα. Ἦδη μοι ἀνέθεσεν ὁ Θεσαυρός τῶν ἀγαθῶν νά ἀσφαλίσω θησαυρούς ἀνυπολογίστου ἀξίας, νά διαφυλάξω ψυχάς, "ὑπέρ ὧν Χριστός ἀπέθανεν" (Α΄ Κορ. η΄, 11). Δύσκολον τό ἔργον, βαρεῖα ἢ ἀποστολή.

Ἀκούω τοῦ Ἀποστόλου Παύλου διδάσκοντος· "δεῖ τόν Ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν" (Α΄ Τιμ. γ΄, 2). Ἀκούω τοῦ Κυρίου λαλοῦντος· "ὁ ποιμήν ὁ καλός τήν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπέρ τῶν προβάτων" (Ἰω. ι΄, 11). Βλέπω τούς πρώτους Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, τούς Ἁγίους Ἀποστόλους, νά ἔχουν παραδώσει τάς ψυχάς αὐτῶν ὑπέρ τοῦ Ὄνοματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (Πράξ. ιε΄, 26), νά ἐκδαπανῶνται ὑπέρ τοῦ Ποιμνίου καί νά ὑφίστανται μαρτυρικόν θάνατον. Βλέπω τούς Ἁγίους Πατέρας νά θηριομαχοῦν ὑπέρ τῆς Πίστεως καί νά δέχωνται διωγμούς πρωτοφανεῖς. Βλέπω Ἐπισκόπους νά ἀπαγχονίζωνται καί ἀποκεφαλίζωνται χάριν τοῦ Ποιμνίου των. Τί λέγω; Βλέπω Αὐτόν τοῦτον τόν Ἀρχηγόν τῆς Πίστεώς μας Ἐσταυρωμένον.

Λοιπόν, ὁ κληρὸς τοῦ Ἐπισκόπου δέν εἶναι θρόνος, ἀλλά σταυρός. Ὁ Ἐπίσκοπος ἀναβαίνει πρῶτον εἰς τόν Γολγοθᾶν. Σταυρός εἶναι τό σύμβολον παντός Χριστιανοῦ καί μάλιστα τοῦ Ἀρχιερέως. "Ὅς οὐ λαμβάνει τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου οὐκ ἔστι μου ἄξιος" (Ματθ. ι΄, 38).

Ἐπομένως, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά λάβω ἀπόφασιν, "ὅτι οὐκ ἤλθον διακονηθῆναι, ἀλλά διακονῆσαι" (Μάρκ. ι΄, 45). Ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία μέ ἔστειλεν ἐναυθῶ οὐχί νά ὑπηρετηθῶ, ἀλλά νά ὑπηρετήσω· οὐχί νά διευκολυνθῶ, ἀλλά νά διευκολύνω· οὐχί νά λάβω, ἀλλά νά δώσω· οὐχί νά ζητήσω, ἀλλά νά μεταδώσω. Ἡ Θυσία πρέπει νά διακρίνη τήν Ἀρχιερατικὴν μου ζωήν.

Τῆ δυνάμει Κυρίου θά καταβάλω πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τήν πνευματικὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐμπειστευμένου μοι Ποιμνίου. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καθορίζων τά καθήκοντα τοῦ Ποιμένου λέγει: "Ἐδωκεν (ὁ Θεός) τούς Ποιμένας καί Διδασκάλους πρὸς τόν καταρτισμόν τῶν Ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ" (Ἐφεσ. δ΄, 12).

Ὁ μακαριστός Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους Ἀρχιμ. Γεώργιος Καψάνης ἔγραψε: «Θαυμάζομεν διὰ τήν ἀγιότητά του, ἀλλά καί τήν πληρότητα καί εὐρύτητα τῆς ποιμαντικῆς του διακονίας. Ἐν τῇ καρδίᾳ του ἠσυχαστής, καί συγχρόνως ἀκαταπόνητος ποιμήν καί ἱεραπόστολος. Συνδυασμός δυσεύρετος. Πῶς νά λησμονήσωμεν τό πρᾶον, τό ἀνεξίκακον, τό φιλόανθρωπον, τό

προσηνές, τό κατανυκτικόν, τό σοβαρόν, τό άπλοϋν τής άγίας προσωπικότητός του;».

Έλεγε ό άγιος Καλλίνικος: «Πόσο θά ήθελα νά παρευρισκόμουν στίς συναντήσεις τών μεγάλων άσκητών, τών άγίων Γερόντων τής έρήμου! Τί θεόπνευστες συζητήσεις, τί πνευματικά βιώματα θά άνέφεραν! Φαντασθήτε τί θά έλεγαν όταν συναντοϋσε ό Μ. Άντώνιος, τόν Μ. Άθανάσιο, τόν Παϋλο τόν Άπλοϋν! Τί άγιες συζητήσεις».

Έπίσης, έλεγε: «Σκέπτομαι πόση προσπάθεια κάνουμε για νά μάθουμε γραμματική, όρθογραφία, συντακτικό, κλήση ρημάτων κλπ. καί όμως ένα μόνον ρήμα έπρεπε νά ξέρη κάθε άνθρωπος νά κλίνη. Φεύγω, φεύγεις, φεύγει, φεύγομεν, φεύγετε, φεύγουσιν». Έννοοϋσε νά έχη τήν μνήμη τοϋ θανάτου. Αϋτήν τήν μνήμη τοϋ θανάτου, πού εΐναι κατ' έξοχήν έκφραση άσκητικής ζωής τήν εΐχε σέ όλη του τήν ζωή καί τήν άρχιερατική του διακονία.

5. «Η διοικητική διάνοια»

Οί σύγχρονοι Έπίσκοποι χωρίς νά διαφοροποιοϋνται από τούς άγίους Αποστόλους, στήν έποχή μας προσέθεσαν καί τό διοικητικό έργο στά Γραφεία, στά όποια πρέπει νά έπιλύουν διάφορες ύποθέσεις, ως ύποστηρικτικό τής όλης ποιμαντικής πού πρέπει νά ακολουθοϋν, καί στήν λειτουργία τών Μητροπόλεων, Ένοριών καί Έερών Μονών, οί όποϊες ως πρός τίς νομικές σχέσεις μέ τό Κράτος εΐναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Έχουμε ύπ' όψη μας τήν όλη διάρθρωση τών Νοσοκομείων-Θεραπευτηρίων. Τό κύριο έργο τους εΐναι ή θεραπεία τών άσθενών, καί αϋτό γίνεται μέ τήν μέθοδο θεραπείας, τήν διάγνωση καί χρησιμοποίηση τών καταλλήλων φαρμάκων. Όμως, ή διοργάνωση τοϋ Νοσοκομείου, προκειμένου νά έπιτελή τόν στόχο του, άπαιτεί καί γραφειακή ύποστήριξη, δηλαδή διοικητικό προσωπικό, ύπολογιστές, τεχνικό προσωπικό καί πρό παντός ικανό διοικητή. Έτσι, τό ιατρικό καί νοσηλευτικό προσωπικό πρέπει νά έπικουρηται καί νά συμπληρώνεται καί από τό διοικητικό προσωπικό.

Αϋτό γίνεται καί στήν Έκκλησία, τηρουμένων τών αναλογιών. Ο Έπίσκοπος εΐναι ποιμένας, διδάσκαλος, θεραπευτής, διάδοχος τών Άγίων Αποστόλων καί τών Πατέρων, πού διδάσκει καί θεραπεύει τούς ανθρώπους, αϋτό δηλώνει ή θεραπευτική έπιστήμη, αλλά συγχρόνως πρέπει νά εΐναι καί καλός διοικητής, καλός κυβερνήτης. Αϋτό φαίνεται από τόν άγιο Ίωάννη τόν Σιναΐτη πού στό κεφάλαιό του «πρός Ποιμένα» γράφει ότι ό Ήγούμενος, έδω πρέπει νά νοηθῆ ό Έπίσκοπος, εΐναι ποιμήν, κυβερνήτης, ιατρός, διδάσκαλος. Σέ ένα σημείο γράφει:

«Άγαθός Κυβερνήτης, διασώζει πλοῖον· καί καλός ποιμήν, ζωοποιήσει, καί ἰάσεται νοσερά πρόβατα». Ἐδῶ φαίνεται ἡ διαφορά, ὅτι ὁ ποιμήν ζωοποιεῖ καί θεραπεύει τὰ ἄρρωστα πρόβατα, ἀλλά ὁ κυβερνήτης διασώζει τό πλοῖον ἀπό τίς τρικυμίες, τούς ὑφάλους κλπ.

Ἔτσι, ὁ Ἐπίσκοπος πέρα ἀπό τήν Χάρη τῆς Ἱερωσύνης, τήν ἀγία ζωή, τήν θεραπευτική καί διδασκαλική γνώση πρέπει νά ἔχη καί διοικητικά χαρίσματα, πρέπει νά γνωρίζη, δηλαδή, πῶς κυβερνᾶται τό νοητό πλοῖο τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως στίς ἡμέρες μας μέ τίς τόσες δυσκολίες. Ἡ ἀγιότητα δέν ἀντικαθιστᾶ τά διοικητικά χαρίσματα, οὔτε τά διοικητικά χαρίσματα ἀντικαθιστοῦν τήν ἀγιότητα.

Ὁ ἅγιος Καλλίνικος ἐρμήνευε αὐτήν τήν παράλληλη ἀναγκαιότητα τῶν χαρισμάτων ἐρμηνεύοντας τόν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Καί οὐς μέν ἔθετο ὁ Θεός ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν» (Α΄ Κορ. ιβ΄, 28). Ἔλεγε ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ πλοίου τῆς Ἐκκλησίας προϋποθέτει καί τό χάρισμα τῶν «κυβερνήσεων», πού εἶναι τό διοικητικό χάρισμα.

Εἶχε σέ μεγάλο βαθμό τέτοια διοικητικά χαρίσματα, ἀφοῦ διακρινόταν ἀπό τήν «διοικητική διάνοια» καί «διοικητική εὐφυΐα». Γιά πολλά χρόνια ὑπηρέτησε στά Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὡς λαϊκός Γραμματεὺς, ὡς Πρωτοσύγκελλος στήν Ἱερά Μητρόπολη Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας, καί ἔπειτα ὡς Μητροπολίτης στήν Ἱερά Μητρόπολη Ἐδέσσης, Πέλλης καί Ἀλμωπίας. Γνώριζε τόν τρόπο λειτουργίας τῶν Γραφείων, ἀλλά καί χειριζόταν τούς ἀνθρώπους μέ κατάλληλο τρόπο, καί λόγῳ τῆς ἔμφυτης εὐφυΐας του καί λόγῳ τῆς μεγάλης ἐμπειρίας του.

Ὁ μακαριστός Ἀρχιμ. Πολύκαρπος Κοροβέσης, Ἱεροκήρυξ Ναυτικοῦ, πού τόν γνώρισε ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἱερατικῆς του διακονίας, ἔγραψε μετὰ τήν κοίμησή του: «Ὁ πολυτάλαντος κληρικός, ὁ φλογερός ἱεροκήρυξ, τό "ἀνύστακτον ὄμμα", ὁ ὀργανωτικός νοῦς, ἡ διοικητική ἰδοφυΐα ἔφυγεν ἐκ μέσου ἡμῶν. ...Λέγεται πολλάκις ὅτι τά διοικητικά ζητήματα φθείρουν τόν πνευματικόν ἄνθρωπον καί τόν ἀποπροσανατολίζουν. Τοῦτο εἶναι ἐν μέρει ἀληθές, ἀλλά δι' ἀνθρώπους ἀσθενοῦς χαρακτήρος καί μέ περιορισμένας ἰκανότητας.

Διά τόν ἀείμνηστον Καλλίνικον καί ὅταν ἀνεδείχθη Πρωτοσύγκελλος ἡ γραφική ὑπηρεσία ἦτο καθῆκον ἐπαχθές μέν, ἀλλ' ἀπαραίτητον διά τήν εὐρυθμον καί κανονικήν διοίκησιν μιᾶς ἀπεράντου Μητροπόλεως. Δέν εἶναι ὑπερβολή νά εἴπωμεν ὅτι ὁ μακαριστός διέθετε ἀπέραντον μνήμην. Ἐγνώριζεν ὅλους τούς ἱερεῖς, τά προβλήματα τῶν, θέματα συνταξιοδοτικά, μισθοδοτικά, ἀσφαλιστικά, κανονικοῦ δικαίου, Ἱερῶν Ναῶν καί Μονῶν, Ἐγκυκλίους ἐπί διαφόρων ζητημάτων κλπ.

Ὁ ὑπερβολικός φόρτος γραφικῆς ἐργασίας καί ἡ μέριμνα διά τὰ φιλανθρωπικά ἴδρύματα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως δέν ἦταν ικανά νά τόν ἀποσπάσουν ἀπό τὰ πνευματικά ἔργα».

Ὁ Γενικός Ἀρχιερατικός του Ἐπίτροπος Πρωτ. π. Δαμιανός Μυλωνάκης ἔγραφε: «Εἶχε διοικητικά χαρίσματα σπάνια, ὅπως π.χ. τό ἀνεπίφθοно τοῦ χαρακτήρος καί οὐδέποτε ἔπαιρνε ἐσπευσμένες ἀποφάσεις».

Ἡ Καθηγήτρια στήν Πατριαρχική Ἐκκλησιαστική Ἀκαδημία Κρήτης Ροδάνθη Ἀνδρουλιδάκη-Πετράκη πού ἀσχολεῖται καί διδάσκει γιά τήν διοίκηση τῆς Ἐνορίας, διαβάζοντας τίς Ἐγκυκλίους τοῦ ἁγίου Καλλίνικου, χωρίς νά τόν γνωρίζη προσωπικά, ἔγραψε βιβλίο, πού ἀνταποκρίνεται στά διδακτικά της καθήκοντα μέ τίτλο «Διοικητική διάνοια, ὁ ἅγιος Καλλίνικος Μητροπολίτης Ἐδέσσης». Ἀφοῦ ἀναφέρει καί προσδιορίζει ποιά εἶναι τὰ διοικητικά χαρίσματα ἑνός ἡγέτη, στήν συνέχεια ἀναφέρεται στόν ἅγιο Καλλίνικο πού ἐμφορεῖτο ἀπό ὅλα αὐτά.

Θά καταγράψω χαρακτηριστικά τὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου αὐτοῦ: «Διοικητικά καί ἄλλα χαρίσματα»· «ἡ πρώτη διοικητική του διακονία ὡς προϋπόθεση γιά τή μετέπειτα διοικητική του ἐξέλιξη»· «ἡ διοικητική διακονία καί μέριμνα στήν καθημερινότητά του»· «χωρίς τάξη δέν ὑπάρχει ὀργάνωση καί διοίκηση»· «λήψη ἀποφάσεων καί ἐπίλυση προβλημάτων»· «ὁ προγραμματισμός καί τό πρόγραμμα στή ζωή του»· «προετοιμασία, ἀξιοποίηση, ἀνάπτυξη πνευματικῶν ἐκκλησιαστικῶν στελεχῶν»· «ἡ ἀμεσότητα τῆς ἐπικοινωνίας του»· «ἡ διακριτική καί λεπταίσθητη χρησιμοποίηση τοῦ ἐλέγχου»· «τά κίνητρα στή διοικητική του πρακτική»· «ἀναφορά στήν οἰκονομική διαχείριση καί τή διαχείριση τοῦ χρόνου»· «πρόληψη καί ἀντιμετώπιση συγκρούσεων»· «πνευματικός ἡγέτης, ἡ αἴσθηση τῆς ἐξουσίας καί τό κοίταγμα στόν καθρέπτη».

Στά εἰσαγωγικά τοῦ βιβλίου γράφει:

«Ἅγιος Καλλίνικος, ἄνθρωπος ἀπλός, καταδεκτικός, μέ πλούσια φυσικά καί ἐπίκτητα χαρίσματα, τὰ ὁποῖα καλλιέργησε μέ προσοχή καί εὐσυνειδησία, πάντα μέ γνώμονα τή βαθειά πίστη καί ἐμπιστοσύνη στόν Θεό καί τό πνευματικό ὄφελος τοῦ ἀνθρώπου.

Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καί Ἀλμωπίας, πού μέ τή βιοτή του ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα πνευματικῆς καί διοικητικῆς εὐθύνης, καθώς κατόρθωσε καί συνδύαζε ἀριστοτεχνικά τήν ἐπιτυχῆ ἄσκηση τῶν ποιμαντικῶν του καθηκόντων μέ τήν ἀποτελεσματική ἄσκηση τοῦ πολύπλευρου διοικητικοῦ του ἔργου».

Ἡ ἴδια γράφει ὅτι τό βιβλίο πού ἔγραψε ἦταν ἔκφραση τοῦ ἐνδιαφέροντός της νά δῆ μέ ποιόν τρόπο ἕνας σύγχρονος Ἅγιος, ὁ ὁποῖος στή ζωή αὐτή κατέχει ὑψηλό θεσμικό ρόλο, κατορθώνει νά διοικεῖ μέ ἐπιτυχία καί ἀποτελεσματικότητα,

χωρίς να παραμελεῖται ὁ προσωπικός ἀγώνας πρὸς ἀγιασμό καὶ ἡ πνευματικὴ πρόοδος τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ ποιμνίου του, ἀλλὰ ἀντίθετα ἡ ἄσκηση τῆς διοίκησης νὰ εἶναι ὑποβοηθητικὴ στὸν ἀγώνα αὐτό».

6. «Ὁ γελαστός Δεσπότης»

Οἱ δύο λέξεις «γελαστός» καὶ «Δεσπότης» φαίνεται ὅτι εἶναι ἀντιθετικές μεταξύ τους καὶ ἴσως ἀντιφατικές, ὅτι ἡ μία ἀναιρεῖ τὴν ἄλλη. Ἡ λέξη «γελαστός» δείχνει ἕναν ἄνθρωπο πού εἶναι εὐχάριστος στὴν συμπεριφορά του, χωρίς νὰ εἶναι γελοῖος, καὶ ἡ λέξη «Δεσπότης» δείχνει ἕναν ἄνθρωπο πού ἔχει ἐξουσία καὶ στηρίζεται πάνω σὲ αὐτήν, εἶναι σοβαρός, ἀγέλαστος. Συνήθως, θεωρεῖται ὅτι γιὰ νὰ εἶναι κανεὶς Δεσπότης-ἄρχοντας πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται μὲ τὸ ὕφος του, τὴν αὐστηρότητά του, νὰ δείχνη τὸ μεγαλεῖο του, ἐνῶ ὁ γελαστός ἄνθρωπος εἶναι ἐπικοινωνιακός, χωρίς νὰ δημιουργῆ δέος, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκφράζει μιά οἰκειότητα.

Ὁ ἅγιος Καλλίνικος συνεδύαζε καὶ τίς δύο αὐτές ἐκφράσεις, δηλαδή ἦταν «Δεσπότης», ὑπεύθυνος μιᾶς ἰδιαίτερης ἀποστολικῆς διακονίας, νὰ ὁμιλῆ καὶ νὰ ἐκφράζη τὸν Δεσπότη Χριστό, ἀλλὰ ἦταν καὶ χαρούμενος, ἰλαρός, εὐθυμος, καὶ ἐξέφραζε τὴν χαρὰ τῆς κοινωνίας του μὲ τὸν Χριστό, εἶχε ἀπλότητα καὶ αἴσθηση τῆς πληρότητας, δέν εἶχε τίποτε νὰ φοβηθῆ.

Συγχρόνως ἦταν καὶ «γελαστός ἅγιος». Συνήθως, θεωροῦμε ὅτι οἱ ἅγιοι εἶναι σοβαροί, νηφάλιοι, ἀφωσιωμένοι στὸν Θεό καὶ γι' αὐτό ἀπροσπέλαστοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Μητροπολίτης Καλλίνικος ἐξέπεμπε τὴν Χάρη τῆς ἀγιότητος μὲ πολλοὺς τρόπους, καὶ ταυτόχρονα γελοῦσε, ὄχι βέβαια ἄπρεπα, ἀλλὰ εἶχε αὐτὸ τὸ παιδικὸ γέλιο καὶ χαμόγελο. Ἔτσι, τὸν βλέπουμε σὲ πολλές φωτογραφίες πού διασώθηκαν καὶ ἔτσι τὸν ἐνθυμοῦνται ὅσοι τὸν γνῶριζαν, ἦταν ἕνας παιδαριόγερος.

Σέ συναντήσεις του μὲ τοὺς νέους ἔλεγε ἀνέκδοτα, ἀστεῖα περιστατικά, τοὺς προκαλοῦσε μὲ τὴν εὐθυμία του, καὶ ὅλοι ἀναγνώριζαν ὅτι δέν ἔμοιαζε μὲ κανέναν εὐσεβιστὴ Κληρικό πού εἶχαν γνωρίσει, πού ἦταν πάντα ἔτοιμοι νὰ διδάξουν, νὰ ποδηγετήσουν, νὰ κατευθύνουν ἐπιδεικτικά καὶ διδασκαλικά. Φυσικά, ποτέ δέν ἔφθασε σὲ ἀταίριαστη οἰκειότητα καὶ λαϊκιστικές ἐκφράσεις καὶ ἐνέργειες.

Ὅταν ἐξέδωσα τὸ βιβλίο «Κόσμημα τῆς Ἐκκλησίας» καὶ ὡς εἰκόνα τοῦ ἐξωφύλλου ἔβαλα μιά προσωπογραφία του πού ἔκανε ἕνας ζωγράφος, μὲ βάση μιά φωτογραφία του μετὰ τὴν βάπτισή ἑνὸς κοριτσιοῦ, στὴν ὁποία ὑπομειδιοῦσε, κάποιος εἶπε ὅτι δέν ἔπρεπε νὰ μπῆ ὡς ἐξώφυλλο αὐτὴ ἡ εἰκόνα διότι οἱ ἅγιοι δέν γελοῦν! Αὐτὴν τὴν στεβλὴ ἀντίληψη ἔχουν οἱ ἄνθρωποι γιὰ τὴν ἀγιότητα.

Ὁ ἅγιος Καλλίνικος ἦταν εὐχάριστος στήν ἐπικοινωνία του μέ τούς ἀνθρώπους, ἔλεγε ἀνέκδοτα, προκαλοῦσε τήν προσοχή τῶν ἀνθρώπων. Μερικά παραδείγματα ἀπό τίς ἀναμνήσεις μερικῶν θά τό κάνουν αὐτό σαφές.

Καταγράφω μιά χαρακτηριστική μαρτυρία:

«Εἶχε κάτι γαλήνιο ἢ φυσιγνωμία του, πού τόν ἔκαμνε προσιτό σέ ὅλους καί ἀγαπητό ἀπό τήν πρώτη στιγμή. Πάντα ὀμιλητικός, πάντα εὐδιάθετος ἀπέναντι στούς μεγάλους πού κατεῖχαν θέσεις μέσα στήν κοινωνία, ὅσο καί στούς ἀπλοῦς τοῦ λαοῦ. Τοῦ ἄρεσε πολύ νά κυκλοφορεῖ ὥρες-ὥρες στήν ἀγορά καί ἄλλους δρόμους, μέ τήν συνοδεία ἐνός ιερέα, νά στέκεται κάπου-κάπου καί νά κουβεντιάζει γιά λίγο μέ γνωστούς καί ἀγνώστους.

Θά τόν θυμοῦνται οἱ Ἐδεσσαῖοι, οἱ Γιαννιτσιῶτες, οἱ Ἄριδαιῶτες καί ἄλλοι κάτοικοι τοῦ Νομοῦ σάν τόν Δεσπότη μέ τήν ξεχωριστή πνευματικότητα, τή βυζαντινή φυσιγνωμία πού ἀντανακλοῦσε τόν ὠραῖο του ψυχικό κόσμο».

7. «Ἡ ζωντανή ἀγιογραφία»

Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπό ψυχή καί σῶμα, πού εἶναι ἐνωμένα ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς συλλήψεώς του, ἀλλά συγχρόνως καί διακρινόμενα. Ἡ ψυχή εἶναι ἐν Χάριτι ἀθάνατη, ὄχι κατά τήν πλατωνική ἀντίληψη, καί τό σῶμα συνδέεται μέ τήν ψυχή, ἀποχωρίζεται μέν προσωρινά ἀπό τήν ψυχή, ἀλλά θά ἀναστηθῆ κατά τήν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ, καί θά εἶναι σῶμα πνευματικό, ὅπως τό Σῶμα τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος πού ἀποτελεῖται ἀπό ψυχή καί σῶμα, ἦταν διαφορετικό πρὶν τήν πτώση καί διαφορετικό μετά τήν πτώση, ἀφοῦ μετά τήν προπατορική ἀμαρτία ἀναπτύχθηκαν τά σωματικά καί ψυχικά πάθη. Τώρα τό σῶμα δέν τρέφεται ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, ὅπως γινόταν πρὶν τήν πτώση καί τρέφεται ἀπό τήν ὕλη, ἀπομυζᾷ πολλές φορές ὑπερβολικά τήν κτίση καί ἔτσι δημιουργοῦνται τά πάθη, πού φαίνεται ἀπό τό ὑπέρβαρον τοῦ σώματος.

Ὅταν, ὅμως, ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου φωτισθῆ ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, τότε φέρει ἰσορροπία στήν ψυχή καί τό σῶμα, ἀφοῦ ὁ φωτισμένος νοῦς τά διαβλητά πάθη τά κάνει ἀδιάβλητα-φυσικά, καί τά ἀδιάβλητα-φυσικά πάθη δέν τά ἀφήνει νά γίνουν διαβλητά. Ὁ ἄνθρωπος μέ φωτισμένο νοῦ τρέφεται ἀπό τήν κτίση, χωρίς νά ἀναπτύσσεται ἢ γαστριμαργία, ἢ λαιμαργία, ἢ φιλοποσία κλπ.

Γι' αὐτό ἡ ὀρθόδοξη ἀγιογραφία παρουσιάζει τόν ἄνθρωπο μέ σῶμα, ὅμως τό σῶμα δέν ἔχει τά στοιχεῖα τῆς φθαρτότητας τῆς ἐπιδράσεως τῶν παθῶν. Καί

εύτραφής νά ἦταν κάποιος ἅγιος στήν ζωή του, στήν ἀγιογραφία του θά φανῆ τό ἀσκητικό του σῶμα ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ.

Ὅμως, ὁ ἅγιος Καλλίνικος ἦταν ἀπό τήν βιολογική του ζωή μιά «ζωντανή ἀγιογραφία». Ἦταν μικρόσωμος, ἀσκητικώτατος μέ ἐμφανῆ σημεῖα μεταμορφωμένης ζωῆς. Ὅταν τόν ἔβλεπες νόμιζες ὅτι βλέπεις κάποια ἀγιογραφία στόν Ἱερό Ναό. Ὅταν λειτουργοῦσε στό Ἱερό Βῆμα δέν ξεχώριζε ἀπό τούς Πατέρες πού βρίσκονται στόν λειτουργικό κύκλο τοῦ Ἱεροῦ.

Ὁ θεολόγος Ἀθανάσιος Κιρμιζῆς πού τόν γνώρισε ὡς λαϊκό στό Μεσολόγγι, ὡς Δημήτριο, μεταξύ τῶν ἄλλων, γράφει:

«Ὁ Δημήτριος Ποῦλος εἶχε μιά φυσιognωμία πού ξάφνιαζε. Μικρόσωμος, λιανός, μέ πρόσωπο σχεδόν τριγωνικό, ἀστραφτερά μάτια πού καθρέφτιζαν καθαρότητα ψυχῆς καί ιερότητα σκέψεων... Ἦταν σ' ἀλήθεια μιά κάθετη λεπτή γραμμή... σεμνός καί λιτός μέχρι κεραίας. Ἡ ὄλη ἐνδυμασία του ἐδήλωνε κοσμοκαλόγερο καί πρὶν φορέση τό ράσο».

Ὁ Πρόδρομος Κουκουλάκης, γεωπόνος-ἐδαφολόγος πού τόν γνώρισε ὡς Μητροπολίτη στήν Ἔδεσσα γράφει, μεταξύ τῶν ἄλλων:

«Ὁ Καλλίνικος σάν ἄνθρωπος ὑπῆρξε ἀπλός καί ἀνεπιτήδευτος στούς τρόπους του, λιτός καί ἀσκητικός, ἀφιλοχρήματος καί ἀφιλάργυρος μέχρις ὑπερβολῆς, ἐπιεικῆς στούς ἄλλους καί αὐστηρός στόν ἑαυτό του, πιστός τηρητής τῶν ἱερῶν κανόνων, πρᾶος καί μειλίχιος, εὐσταθής καί καθαρός στόν βίο, εὐπρεπής καί σεμνός. Ἡ μορφή του ὑπενθυμίζουσα βυζαντινὴ ἀγιογραφία, ἦταν κόσμια καί τό παράστημά του εὐθυτενές, ἀκτινοβολοῦσε δέ ἀγιοπατερική μεγαλοπρέπεια».

8. «Ὁ φιλόπνονος ἄνθρωπος»

Ὁ ἄνθρωπος, καί μάλιστα ὁ Κληρικός καί ὁ μοναχός πρέπει νά εἶναι φιλόπνονος, δηλαδή νά ἀγαπᾷ τόν κόπο, τόν πόνο, τήν ἀσκηση, ἀλλά νά ἔχη καί ἐνσυναίσθηση μέ αὐτούς πού πονοῦν καί ὑποφέρουν.

Ὁ ἅγιος Καλλίνικος ζοῦσε αὐτόν τόν πόνο στήν ζωή του. Ἀπό μικρός στήν ἡλικία καί ἀργότερα στόν Στρατό, στήν ἐκκλησιαστική διακονία, τήν ποιμαντική του προσπάθεια ἦταν φιλόπνονος. Δέν ὑπολόγιζε κόπους καί πόνους γιά νά ἀνταποκριθῆ στό ἔργο του.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στούς Κολοσσαεῖς γράφει γιά τόν Ἐπαφρᾶ, ὅτι «μαρτυρῶ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολύν ὑπέρ ὑμῶν», καί σέ ἄλλα χειρόγραφα ἀντί γιά «ζῆλον πολύν», γράφεται «πόνον πολύν» (Κολ. δ', 13). Ἄλλοῦ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει: «Ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καί τοῦ κόπου

τῆς ἀγάπης καί τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καί πατρός ἡμῶν» (Α΄ Θεσ. α΄, 3). Ἀλλά ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται στό πῶς πρέπει νά συσταίνουμε τόν ἑαυτό μας ὡς διακόνους Θεοῦ καί γράφει: «Ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις» (Β΄ Κορ. στ΄, 5), καί ὁ ἴδιος ἦταν διάκονος Χριστοῦ «ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως...» (Β΄ Κορ. ια΄, 23).

Αὐτήν τήν ἀποστολική ζωή μέ τούς κόπους καί τούς πόνους ἔζησε ὁ ἅγιος Καλλίνικος, θυσιαζόταν καθημερινά γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὑπερέβαλε τόν ἑαυτό του σέ ἄσκηση, σέ θυσία, σέ προσφορά, ὥστε νά γεράση πρόωρα καί νά ἀποβιώσῃ σέ ἡλικία 65 ἐτῶν.

Συγχρόνως, ἀγαποῦσε τούς ἀνθρώπους πού πονοῦσαν, πού ὑπέφεραν, ἀπό διάφορα προβλήματα, ἀπό ἀσθένειες, ἀπό φτώχεια καί ποικίλους πειρασμούς. Καί ἔκανε τά πάντα γιά νά ἀνταποκριθῇ στίς ἀνάγκες τους.

Ἰδίως, ὅταν καί αὐτός ἀσθένησε καί παρέμεινε τό ἐπτάμηνο χρονικό διάστημα πρὶν τήν κοίμησή του σέ τρία Νοσοκομεῖα, αἰσθάνθηκε τόν ἀνθρώπινο πόνο ὄλων τῶν ἀνθρώπων στό σῶμα του. Ἔκανε ὑπομονή κατὰ τήν ἐπτάμηνη ἀσθένειά του, ἄφησε τόν ἑαυτό του στήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ζοῦσε μέ ἱερά ἡσυχία, ἔχοντας ἔντονη τήν αἴσθηση ὅτι θά συναντήσῃ τόν Χριστό καί θά δώσῃ ἀπολογία ὄλου τοῦ ἔργου του.

Ἀκριβῶς, γι’ αὐτόν τόν λόγο ὁ Θεός τοῦ ἔδωσε τό χάρισμα τῆς θαυματουργίας, ἰδιαιτέρως σέ αὐτούς πού πάσχουν ἀπό καρκίνο στόν ἐγκέφαλο, καί γι’ αὐτό γίνονται διάφορα θαύματα.

Θά μνημονεύσω ἓνα θαῦμα πού ἔκανε σέ μιά ρουμάννα γυναίκα ἀπό τό Ἴάσιο, ἡ ὁποία δέν τόν γνῶριζε, ἀλλά τόν ἐπικαλέστηκε καί τῆς ἀπήλειψε τόν ὄγκο στόν ἐγκέφαλο. Μοῦ ἔγραψε ἡ Γερόντισσα Εὐλογία, Ἡγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Διακο νέστι Ρουμανίας.

«Χθές τό βράδυ ἐπισκέφθηκε τό Μοναστήρι μας μία ὁμάδα Χριστιανῶν ἀπό τό Ἴάσιο, μαζί μέ τόν ἱερέα τῆς ἐνορίας τους, εἰδικά γιά νά προσκυνήσουν τά ἱερά λείψανα τοῦ Ἁγίου Καλλινίκου. Ἄν καί στήν Ρουμανία ὁ Ἅγιος ἀκόμη δέν εἶναι γνωστός, οἱ Χριστιανοί εἶχαν ἀκούσει γι’ αὐτόν καί εἶχαν πολλή εὐλάβεια, χάρη σέ ἓνα θαῦμα πού μᾶς τό διηγήθηκε ὁ ἱερέας.

Μία γυναίκα ἀπό τό Ἴάσιο εἶχε κάνει μία χειρουργική ἐπέμβαση στόν ἐγκέφαλο γιά νά τῆς βγάλουν ἓναν ὄγκο, ἀλλά ἐξαιτίας τοῦ τόπου πού βρισκόταν ὁ ὄγκος, ὁ γιατρός κανόνισε νά μή τῆς τόν βγάλη ὁλόκληρο, ἀλλά μόνο ἓνα μέρος, γιατί ἄλλιῶς θά ἔμενε παράλυτη. Μετά τήν ἐπέμβαση, ἡ γυναίκα ἔκανε τομογραφία, γιά νά γνωρίσουν οἱ γιατροί τίς διαστάσεις τοῦ ὑπόλοιπου μέρους τοῦ

όγκου, και έπρεπε να έπαναλάβη τις έξετάσεις κατά όρισμένα διαστήματα, για να δοϋν την έξελιγή του. Έπειδή ήταν μία πιστή γυναίκα, κάποιος τής μίλησε για τον Άγιο, τής έδωσε την Παράκλησή του και την προέτρεψε να την διαβάξη κάθε μέρα, πράγμα που τό έκανε. Όταν ήρθε ό καιρός να πάη να κάνη μιá δεϋτερη τομογραφία, ό όγκος δέν υπήρχε πιά! Και ό γιατρός έξεπλάγη! Η γυναίκα τό θεώρησε θαϋμα του Άγίου Καλλινίκου και τό διηγήθηκε σε όλους.

Ό ιερέας έχει πολλή εύλάβεια στον Άγιο και ήθελε να φέρη τούς πιστούς στην Μονή μας, για να προσκυνήσουν τά ιερά του λείψανα».

Περατώνοντας τον λόγο, άφοϋ βρίσκομαι στον Βόλο προσκεκλημένος από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δημητριάδος κ. Ιγνάτιο και τον Αρχιμ. π. Επιφάνιο Οικονόμου να όμιλήσω για τον άγιο Καλλίνικο, θά ήθελα να αναφέρω τό τί έγραψε μετά την κοίμησή του, τον Αϋγουστο 1984, δηλαδή 36 χρόνια πριν την άγιοκατάταξή του, ό τότε Μητροπολίτης Δημητριάδος και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χριστόδουλος για τον Καλλίνικο: "Έγραψε:

«Μειλίχιος, προσινης και σώφρων ό Έδέσης Καλλίνικος. Άνδρας ιεραποστολικός και άφοπλιστικός με την άγάπη και την άπλότητά του. Άσκητικός και λιτός, αναλώθηκε στο βωμό του άληθινοϋ Ποιμένα, που "και την ψυχήν αϋτοϋ τίθησιν υπέρ τών προσβάτων". Άφθαστος χειριστής του λόγου, έμπειρος όδηγός ψυχών, ζυμώθηκε μαζί με τό λαό και απέβη χαρισματικός ήγέτης, με τό τάλαντο τής άπλότητος, που άνοίγει και τις πιό άσφαλισμένες καρδιές. Ζωηρός στή διεκδίκηση τών δικαίων τής Έκκλησίας και άταλάντευτος στην έπίτευξη του στόχου του, έμεινε άκλόνητος έμπρός στις έπιθέσεις και γαλήνιος στις διαβολές. Η πίστη του στερεή και άκλόνητη τον συνώδευσε μέχρι τέλους. Και ό λαμπρός και εύγενής δεσπότης έδωσε και την τελευταία μάχη του πάνω στο κρεβάτι του πόνου και ένίκησε. Υπήρξεν άξιος τής ιστορίας του».

Είναι σημαντικό πώς ό μακαριστός Χριστόδουλος άξιολόγησε άϋθεντικά τον άγιο Καλλίνικο 36 χρόνια πριν την άγιοκατάταξή του!

Νά έχουμε τις πρεσβείες του άγίου Καλλινίκου και τις εύχές του μακαριστοϋ Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κυροϋ Χριστοδούλου.

Εϋχαριστώ για την πρόσκληση και την προσοχή σας.